

TAG UG/Uwch

0979/51

MATHEMATEG – FP3
Mathemateg Bur Bellach

A.M. DYDD MAWRTH, 24 Mehefin 2014

1 awr 30 munud

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. (a) Gan ddechrau gyda'r diffiniad esbonyddol ar gyfer $\sinh x$, dangoswch fod

$$\sinh^{-1} x = \ln(x + \sqrt{x^2 + 1}). \quad [4]$$

- (b) Datrysych yr hafaliad

$$\cosh 2x = 2\sinh x + 5,$$

gan roi eich atebion yn y ffurf $\ln(a + \sqrt{b})$, lle mae a, b yn gyfanrifau. [5]

2. Mae gan yr hafaliad $x^3 + x = 3$ wreiddyn α rhwng 1.2 a 1.3.

- (a) Mae Alun yn awgrymu defnyddio'r dilyniant iterus canlynol sy'n seiliedig ar ad-drefnu'r hafaliad i ddarganfod gwerth α .

$$x_{n+1} = \sqrt[3]{3 - x_n} \text{ gydag } x_0 = 1.25$$

Trwy enrhifo deilliad (*derivative*) priodol, dangoswch fod y dilyniant hwn yn cydgyfeirio (*converge*).

Defnyddiwch ef i ddarganfod gwerth α yn gywir i 4 lle degol. [8]

- (b) Gan ddechrau gydag $x_0 = 1.25$, defnyddiwch y dull Newton-Raphson i ddarganfod gwerth α yn gywir i 6 lle degol. [6]

3. (a) Gan dybio deilliad $\cosh x$, dangoswch fod

$$\frac{d}{dx}(\operatorname{sech} x) = -\operatorname{sech} x \tanh x. \quad [1]$$

- (b) Darganfyddwch gyfres Maclaurin ar gyfer $\tanh x$ hyd at y term yn x^3 . [6]

- (c) Trwy hyn, darganfyddwch fras werth ar gyfer yr integryn

$$\int_0^{0.5} (1 + x)\tanh x \, dx.$$

Rhowch eich ateb yn gywir i dri ffigur ystyrlon. [4]

4. Gan ddefnyddio'r amnewid $t = \tan\left(\frac{x}{2}\right)$, darganfyddwch werth yr integryn

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} \frac{1}{2 - \cos x} \, dx. \quad [8]$$

5. Mae'r integryn I_n wedi'i ddiffinio, ar gyfer $n \geq 0$, gan

$$I_n = \int_0^1 x^n e^{-x^2} dx.$$

- (a) Dangoswch, ar gyfer $n \geq 2$, fod

$$I_n = \left(\frac{n-1}{2}\right) I_{n-2} - \frac{e^{-1}}{2}. \quad [3]$$

- (b) Enrhifwch I_5 , gan roi eich ateb yn y ffurf $a - be^{-1}$, lle mae a, b yn gysonion positif sydd i'w darganfod. [6]

6. Mae gan y gromlin C yr hafaliad pegynlinol

$$r = \sin \theta + \cos \theta, \quad 0 \leq \theta \leq \frac{\pi}{2}.$$

- (a) Darganfyddwch gyfesurynnau pegynlinol y pwynt lle mae'r tangiad yn baralel i'r llinell gychwynol. [8]

- (b) Darganfyddwch arwynebedd y rhanbarth sydd wedi'i amgáu rhwng C , y llinell gychwynol a'r llinell $\theta = \frac{\pi}{2}$. [5]

7. (a) Gan ddefnyddio'r amnewid $x = a \sinh \theta$, dangoswch fod

$$\int \sqrt{x^2 + a^2} dx = \frac{a^2}{2} \left(\sinh^{-1} \left(\frac{x}{a} \right) + \frac{x \sqrt{x^2 + a^2}}{a^2} \right) + \text{cysonyn}. \quad [5]$$

- (b) Hafaliad y gromlin C yw

$$y = x^2, \quad 0 \leq x \leq 1.$$

- Darganfyddwch hyd arc C . [6]

DIWEDD Y PAPUR